

Dagen efter begravningen. Berit öppnade dörren mot gården, andades in. Det luktade jord och fuktiga trädstammar, det luktade mer höst än vår. Framför henne på gårdsplanen låg fortfarande nerblåsta grenar och kvistar sedan stormen i förra veckan. Men det var stilla nu, och ännu molnigt efter nattens regn. Hon klev ut på trappan, stängde dörren, svepte koftan om sej och satte sej på yttersta kanten av översta trappsteget, där det hade hunnit bli torrt. Katten dök upp från bakom skjulet, sprang emot henne med svansen i vädret. Han strök sej mot hennes ben. Hon klappade honom.

Kråkor och kajor kraxade och skrek från lindarna och från den gamla döda almen som stod där vit och naken utan bark, och på avstånd hördes bullret från en traktor. Annars var det tyst, bortsett från katten som spann högt när han buffade mot hennes ben och strök sej. Han var hungrig, det var den tiden på förmiddagen och hon klappade honom, kliade honom under hakan. Det var bara han nu, annars var hon ensam. Bert hade kommit ner från Stockholm för att närvara vid begravningen, men det var också allt. Berit hade själv fått ordna med det hela. »Själv« – som om hon hade varit enda barnet och Bert bara en avlägsen kusin. Och nu hade han åkt igen. Tidigt imorse hade han kört iväg i sin blankpolerade gräddvita Mercedes.

Nej, hon var inte avundsjuk, det var inte det. Det var bara det att... Äh, han gjorde väl så gott han kunde. Förresten hade han och far aldrig kommit överens. Bert hade flyttat vid sjutton – eller snarare flytt, jagad av gliringar och glåpord som »Snobbaunge«, »Stroppajävel« och »Tösapåg« – och bara kommit hem ibland till jul och påsk, och alltmer sällan sedan han gift sej och fått barn, och familjen hade han aldrig med sej när han väl kom. Berit hade fått intrycket att han skämdes och var rädd för att visa den ena familjen för den andra. Frågan var bara vilken han skämdes för och vilken han var rädd för.

Och till begravningar förstås, då kom han. Mors för åtta år sedan, och så nu igår. Själv hade Berit aldrig varit i Stockholm, hade aldrig träffat sina båda brorsdöttrar, bara sett dem på fotografiet som stod på skänken bland de andra släktporträtten. De var tvillingar och såg exakt likadana ut med rågblont hår och pannlugg, små uppnäsor och klara blå ögon med stadig blick. De såg perfekta ut. Symmetriska. Nästan överkliga.

Berit suckade och tänkte att det var dags att gå in och sätta på förmiddagskaffet. Och ge katten mat. Och sedan gå ut igen och räfsa ihop alla grenarna så att man kunde ta sej fram utan att trassla in fötterna och snubbla. Och kanske bränna dem också, tänkte hon, kanske samla alltihop i en stor hög och tända på. Det var vad hon tänkte. Men hon blev sittande, stirrande ut över förödelsen på gårdsplanen som bildades i vinkeln mellan boningshuset och skjulet, eller »carporten« som Bert hade kallat det igår när han dök upp en timme före begravningen: »Varför är carporten full med skräp? Och såhär års när det bara regnar och håller på. Min bil är van att stå under tak.«

»Det är ingen carport«, hade hon svarat. »Det är ett redskapsskjul och det har det alltid varit.«

»Men det *borde* vara en carport«, sa han. »Se bara som din egen bil ser ut!«

»Fars bil«, hade hon sagt, »inte min.«

»Jo. Nu är den din.«

»Vår«, hade hon rättat honom. »Din och min«, men han hade skakat på huvudet och sagt: »Jag vill inte ha någonting efter honom. Ingenting. Kom ihåg det.«

»Men ifall vi säljer huset...« hade hon börjat men blivit avbruten för han hade skrattat till: »Sälja huset? Vart skulle du då ta vägen? Skulle du flytta härifrån?«

»Varför inte?« sa hon. »Jag kanske flyttar in till stan. Och bor i lägenhet«, och då hade han fnyst: »*Du?*«

»Varför är du arg?« hade hon frågat honom. »Vad har jag gjort dej?«

Han hade inte svarat henne, men just då hade han sett annorlunda ut på ögonen, liksom blank som om han skulle till att gråta. Och han hade vänt ner blicken och sparkat undan några kvistar som låg framför honom på marken. »Vill du att jag ska räfsa ihop den här bråten åt dej?« sa han. »Jag kan göra det imorgon bitti innan jag kör.«

»Nä tack, det behövs inte«, svarade hon och då hade han ryckt på axlarna och tittat upp så att hon åter kunde se hans ansikte och nu var han som vanligt igen, och det hade han varit under hela begravningen och efteråt vid den enkla förtäringen med de få släktingarna och vännerna i församlingshemmet, och på kvällen därhemma när de satt mittemot varandra i lampskenet vid köksbordet och åt sill och potatis, för det var det enda som hade funnits hemma för hon hade inte hunnit – inte orkat – handla hem något, så de hade suttit där i tystnaden med bara besticken som skrapade mot tallrikarna och köksklockan som tickade på väggen och regnet som tassade på

fönsterblecket. De hade suttit på sina vanliga platser och föräldrarnas stolar var tomma båda två och Bert hade varit precis som vanligt, och lite senare hade han bäddat åt sej i sitt gamla pojkrum och Berit hade gått upp till sej och imorse hade han kört iväg i den där Mercedesen som inte var van vid regn och nu satt hon här med katten.

Det skulle behövas ett nytt lager singelgrus på gårdsplanen. Under de nerblåsta grenarna var det bart och lerigt i stora fläckar. Fast man borde kanske så gräs där, tänkte hon. Och en ny blomsterrabatt längs husväggen. Nu var det bara köksträdgården på baksidan och lindarna, och så almen, men den var ju död och borde sågas ner. Inga blommor, inga buskar någonstans. De hade inte haft blommor sedan mor dog. Far hade grävt upp dem med rötter och lökar och allt, och syrenerna och fläderbuskarna hade han sågat ner, och kaprifolen vid soptunnan hade han slitit upp som ogräs och han hade skrikit och gråtit som ett barn medan han höll på och hon hade stått i köksfönstret och bara tittat och inget gjort och inget sagt. Senare under dagen hade han bränt upp alltsammans, bränt alla buskar och blommor och lökar, bränt dem levande på ett stort bål mitt i sommaren.

Nä, jag ska väl gå in och göra i ordning kaffet, tänkte hon och reste sej upp och just som hon gjorde det sprack det upp en glipa i molntäcket och en bred solstråle föll ner, och glipan vidgades och strålen löpte ut över de nysådda, randiga åkrarna som blänkte som vattenkammat hår, och vidare uppför backen och bronsåldershögen med det gamla knotiga trädet vars grenverk spretade som blanksvarta fingrar mot himlen. Och på vägen nerför backen kom en liten bil körande rakt in i solstrålen och vindrutan blev en spegel som kastade solkatter och Berit bländades och satte upp handen som en skärm framför ansiktet. Katten, tänkte hon medan hon förstrött följde bilen med blicken – det var en blå Golf – och hon tänkte att katten måste ha mat och att far måste ha sitt kaffe och...

Hon kom av sej. Blev stående – som förstenad. Men så ruskade hon på sej, eller om hon rös, hon visste inte själv, visste bara att hon genomförs av en rörelse, och så öppnade hon dörren och lät katten slinka in innan hon själv klev över tröskeln, och när hon vände sej om för att dra igen dörren efter sej undvek hon inte – vilket hon alltid annars gjorde – spegeln som hängde på väggen i tamburen precis när man kom in. För första gången på många år tittade hon i spegeln, såg på sej själv. Hon såg på sitt högra öga, det skelande ögat som såg ut att blicka uppåt, utåt, fast hon tittade rakt fram och såg sej själv i ögonen. Hon såg på sitt ansikte, det skeva ansiktet som

skolsyster en gång mätt med ett litet måttband: först avståndet mellan nästippen och vänstra ögonvrån, sedan avståndet mellan nästippen och högra ögonvrån. Och så hade syster antecknat:

»Vänster, 2,5 cm. Höger, 4 cm« på ett block, lett mot Berit och sagt: »*Ingen* är perfekt, ska du veta. *Alla* människor är osymmetriska.«

Berit skakade på huvudet, hon hade inte gjort det då, men hon gjorde det nu när hon stod här framför spegeln, och så hörde hon mors röst inom sej, hon hörde mor upprepa sin gamla ramsa »Ett uppe, ett i minne. Den tösen får vi hålla inne.« Sedan stängde Berit dörren om sej och i samma ögonblick slöts molnen åter och den blå Golfen ökade farten.

Om författaren

”Bråte” är en novell av Ninni Holmqvist ur novellsamlingen *Biroller* (2002). Ninni Holmqvist (född 1958) är en prisbelönt novellist och romanförfattare, som fick ett internationellt genombrott 2006 med sin dystopiska roman *Enhet*, vilken finns översatt till minst nio olika språk.